

Hage ku saabsan Shuruucda Guryeyn Caddaalad ah ee Vermont

Xuquuqdaada baro
iyo waxaad ka qaban karto
takoorka guryeynta la xiriira

Waxa soosaaray Guddida Xuquuqda Aadanaha Vermont
La Cusboonaysiiyey Diisambar 2022

Qof kasta wuxuu xaq u leeyahay inuu ku noolaado adduun bilaa takoor ah.

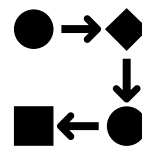
Guudmarkan Guddida Xuquuqda Aadanaha Vermont wuxuu kaa caawin doonaa inaad fahamto:

Xuquuqdaada sharciga ah ee la xiriira guryeynta

Sida xafiiskayagu u baaro takoorka guryeynta

Waxa aad samayn karto haddii takoor guryeyn uu kugu dhaco

Buugyarahan hagaha ah waxa loogu talagalay ujeedooyin waxbarasho. Kala xiriir xafiiskayaga [Guddida Xuquuqda Aadanaha Vermont](https://www.hrc.vermont.gov) ([hrc.vermont.gov](https://www.hrc.vermont.gov)) si aad wax badan u ogaato ama su'aalo u waydiiso.

Fahmidda Shuruucda Guryeyn Caddaalad ah

Nidaamyada guryeynta ee Maraykanku waxay leeyihiin taariikh dheer oo takoor. Maanta wali takoorkaasi dad ayuu ku dhacaa.

Sidoo kale waa sababta ay u jiraan shuruuc guryeyn caddaalad ah oo qaran, gobol, iyo deegaan si ay dadka u ilaaliyaan maanta.

Ayey waajib ku tahay inay ku dhaqmaan shuruucda guryeyn caddaalad ah?

Cid kasta oo ku lug leh kiraynta, iibinta, kala-xadaynta, ama qaadanaysa go'aanno maaliyadeed oo la xiriirta guryeyntu waxa waajib ah inay ku dhaqanto shuruucdan. Dadkan waxa ka mid ah:

- Dadka guryaha iska leh, maareeyayaasha hantida, iyo xubnaha shaqaalahooga
- Ururka guryaha kooban (kondoominiyam)
- Wakiilada hantida ma-guurtada ah, qiimeeyayaasha, bangiyada, iyo cidda kale ee ku lugta leh hannaanka iibinta guryaha
- Xubnaha guddida kala-xadaynta

Mararka qaar, dadka shaqooyinkan hayaa si buuxda uma fahamsana sharciga, waxayna dhahaan ama sameeyaan waxyaalo sharciga ka soo hor jeeda.

Mararka qaar, waxa dhici karta dadku inay og yihiin in waxay samaynayaan yihiin takoor.

Macne ma laha SABABTA cidi ugu dhaqmi waydo shuruucda guryeynta. Haddii cidi ku dhaqmi waydo shuruucda guryeyn caddaalad ah, xuquuq ayaad leedahay.

Ayaa ilaaliya shuruucda guryeyn caddaalad ah ee Vermont?

Guud ahaan, sharci ma aha in dadka lagu takooro arrimaha la xiriira guryeynta sababahan soo socda dartood:

- Qoomiyadda ama midabka
- Sinjiga, doorashada galmada, ama aqoonsiga sinjiga
- Da'da
- Haddii qofi reer leeyahay ama uusan lahayn
- Diinta
- Waddanka qofi ka yimi ama sababtoo ah qofka oo aan ku dhalan Maraykanka ama Vermont
- Haddii qofi la nool yahay carruur ka yaryar 18 jir
- Haddii qofi uu leeyahay naafonimo (iyo, tusaale ahaan, uu la nool yahay xayawaanka dadka kaalmeeya si uu uga caawiyo shaqooyinka maalinlaha ah)
- Haddii qofi helo kaalmada dawladda (sida Qaybta 8, tusaale ahaan)
- Haddii qofku yahay mid ka badbaaday gaboodfal, kufsi, ama dabagal

Shuruucdani KAMA dhigna in xirfadlayaasha guryeyntu ay waajib tahay inay cid kasta ka kireeyaan ama ka iibiyaan. Xirfadlayaasha guryeyntu wali sidoo kale waxay waydiin karaan dadka inay tallaabooyin qaadaan sida inay buuxiyaan hubin tixraac ama inay buuxiyaan dalab. Xirfadlayaasha guryeyntu waxay hubin karaan kiraystayaashu inay iska bixin karaan lacagta kirada.

Laakiin dadka ULAMA dhaqmi karaan si kala duwan iyagoo fiirinaya qoomiyadda, midabka, jinsiga, iwm. (kooxaha sare ku qoran).

Waa maxay tallaabooyinka sharciga ka soo horjeedaa?

Waa kuwan tusaalayaal waxa takoorka guryeyntu u ekaan karo nolosha caadiga ah iyadoo laga duulayo cid ka tirsan koox la ilaaliyey:

	Maxaa Sharci Darro Ah...	Waa Maxay Sida Tani u Muuqan kartaa...
	Diidmada ka kiraynta ama ka iibinta (ama ka hadlidda kiraynta ama iibinta) guri cid	“Waxaan u malaynayaa inaad ka jeclaan lahayd wax meel kale ah.”
	U soo bandhiga qiimayaal ama heshiisyo gooni ah	“Waan ka xumahay – qiimuhu waa \$1500 bishii.” “Laakiin saaxiibkay wuxuu guri ka wayn ku kiraystay \$1200.” “Allah, een...”
	Xayeysiinta ama sheegidda in dadka qaar la soo dhawaynayo	“La soo dhawaynayo lammaanaha arooska ah ama dadka bilaa carruurta ah ee kelida ah!” “Waan ka xumahay - ma qaato Qaybta 8.”
	Sheegista in meel aan la heli karin la booqdo marka	“Aan la heli karin...” “Laakiin saaxiibkay ayaa ku soo wacay, waxaanad u sheegtay in la heli karo.”
	Bixinta daymo, qiimayno, ama heshiisyo maaliyadeed oo kala duwan	“Gurigan wuxuu taagan yahay qiime dhan \$200,000.” “Laakiin guriga halkaa hore ku yaala waxa lagu qiimeeyey \$250,000, kaayaga ayaana ka fiican.”
	Ku cabsigalinta cid inuu iibiyo ama kireeyo	“War aan ku siiyo, waxay u dhawdahay inay tahay wakhtigii ku habboonaa inaad iibiso. Ayaa og waxa dhici doona haddii aadan fursaddan ka faa'idaysan.”
	Inaan cid loo oggolaanin inuu kaqaybqaato hawlaha hantida ma-guurtada ah ee maalinlaha ah sida fiirinta liisaska	“Waan ka xumahay – ma hayo liiska hantida ma-guurtada ah ee gurigan. Ii oggolow inaan kuu dhiibo liisaska kale oo aag kale ah.”
	Go'aaminta sida dhulka la oggol yahay in loo isticmaalo	“Uma oggolaanayno kala-xadayn gurigan baxnaaninta dadka maandooriyaha joojinaya maadaama carruurta ku badan tahay aaggan.”

Sidoo kale waad ilaashan tahay markaad ka dhiidhiyeyso wixii takoor ah ee ay diideen shuruucda guryeyn caddaalad ah, sidoo kale!

Ilaalinta Dadka ka Badbaaday Gaboodfal, Kufsi, ama Dabagal

Dadka ahaa dhibbanayaal gaboodfal, kufsi, ama dabagal waxay leeyihiin xuquuq dheeraad ah guryeynta oo la xiriirta waxyaalaha ay la kulmeen.

Cidna ma wadaagi karto ama kuma go'aan qaadan karto macluumaad ku saabsan kirayste ama qof loo oggolaaday inuu meel ku noolaado oo xaaladdooda ah inay yihiin dad ka badbaaday qalalaase guriga uu u isticmaalo inuu:

- Dhibaateeyo iyaga
- Kaga aargoosto iyaga inay garteen oo isticmaaleen xuquuqdooda
- Cadaadis ku saaro inay guuraan
- Isku-dayo inuu ku khasbo inay iska bixiyaan hantidooda

Wax kasta oo ka mid ah tallaabooyinkan sharciga ayey ka soo hor jeedaan.

Ilaalinta Dadka Naafada ah

Dadka naafada ah waxay leeyihiin xuquuq dheeraad ah oo la xiriirta guryeynta.

Waa maxay naafonimo? Marka shuruucdan la eego, naafu waxa loo tixraacaa wax ka mid ah xaaladahan:

- Jirka ama maskaxda oo qofku naafu ka yahay taasi oo xaddidaysa hal ama ka badan hawlihiisa nolosha ee waawayn sida aragga, lugaynta, hadalka, waxbarashada, iwm.
- Qofku uu leeyahay taariikh ama diiwaan naafonimo oo xaddidaysa hal ama ka badan hawlaha nolosha ee muhiimka ah
- Qof uu si gooni ah ula dhaqmo qof kale oo og inuu naafu yahay (macne ma laha haddii qofku uu leeyahay naafonimadaas)

Qaabilaadaha iyo wax-ka-baddaladu waa noocyo kala duwan oo ilaalin ah oo dadka naafada ah ay guryeynta ku haystaan.

	Waa maxay...	Tusaalayaal...
Qaabilaadaha	Baddalidda, dib u habaynta, ama samaynta ka reebbanaan xeer ama siyaasad si markaa qofka naafada ah uu u isticmaali karo meel sida qof kale oo kasta	<ul style="list-style-type: none"> • U oggolaanshaha xayawaanka dadka kaalmeeya qof naafo ah, xiitaa haddii uu jiro xeerka "rabbaayado lama oggola" • Siinta hab kale oo dalabka ay u buuxiyaan • U qoondaynta baarkin gaar ah cidda dhaqdhaqaaqa naafo ka ah
Wax-ka-baddalada	Oggolaanshaha inuu qof naafo ah ku sameeyo dhisme ama meelaha caamka ah ee dhisme kaasi oo halkaas deggan (ama degganaan doona halkaas) si markaa uu meesha u isticmaali karo sida dadka kale ee isticmaala	<ul style="list-style-type: none"> • Ku samaynta meesha la qabsado qubayska • Ku samaynta kaabad si uu u gali karo albaabka • Ku samaynta dahaadho dheeraad ah gidaarada haddii ay suurtoagal tahay.

Dhawr xasuusin oo ku saabsan wax-ka-baddalada:

- Waa caadi inaad waydiisato cidda guriga leh inay kaa caawiso bixinta lacagta wax-ka-baddalka, laakiin khasab ma aha inay ku oggolaadaan inay bixiyaan lacagta wax-ka-baddalka (haddii kale, qofka naafada ah ee codsanaya isbaddalka ayey waajib tahay inuu iska bixiyo kharashka wax-ka-baddalada)
- Mulkiilayaasha dhismayaashu MA waydiin karaan dadka naafada ah inay bixiyaan deebaaji dheeraad ah oo la xiriira wax-ka-baddalka
- Hadday macquul tahay, mulkiilaha gurigu wuxuu waydiisan karaa qofka inuu ku celiyo meesha sidii markii hore ay ahayd kahor intaan waxba laga baddalin marka qofkaasi guuro.

Ma jiraan waxyaalo ka reebban shuruucda guryeyn caddaalad ah?

Haa, waxa jira arrimo gaar ah oo shuruuc kale ay khuseeyaan.

Da'da

Dhismayaasha guryeynta qaarkood waxa loo oggol yahay inay dhahaan dadku waxa waajib ah inay gaareen da' gaar ah si ay halkaas u degaan:

- Meelaha loo oggol yahay kaliya dadka 62 jirka iyo wixii ka wayn ah
- Meelaha loo oggol yahay dadka 55 jirka iyo wixii ka wayn ah (ee gaar ahaan loogu talagalay dadka waawayn) ee wax ka badan 80% dadka meesha deggan yihiin 55 jir ama ka wayn
- Barnaamij fadaraal ama gobol oo loogu talagalay kana shaqeeya caawinta dadka waawayn si gaar ah

Waxa ka reebban waxa sare: dadka u-guuray dhisme kahor Julaay 1, 1989 ama kahor, waxay dhismaha ku joogi karaan xayiraado da'da ah. Dadka cusub waxa waajib ah inay buuxiyaan shuruudaha da'da.

Sidoo kale, cidna sharci ahaan loogama baahna inuu ka kireeyo ama ka iibiyo guri qof ka yar 18 jir Vermont.

Xajmiga Qoyska

Xirfadlayaasha guryeyntu ma takoori karaan qoysaska carruurta wata.

Waxay u sheegi karaan qoyska inayna guri ka kirayn karin haddii dadka qoysku ka kooban yahay ay ka badan yihiin inta sharcigu oggol yahay. Tusaale ahaan, magaalo waxa dhici karta inay ka dhigto shan tirada dadka ee guri gaar ah ku wada noolaan kara nidaamka bullaacadda dartii.

Ururada Diinta

Ururada bulshada qaarkood waxa dhici karta in loo oggol yahay inay shuruudo ka yeeshaan cidda degi karta dhisme iyagoo fiirinaya diinta.

Hantida Kirada ah ee Yar

Haddii gurigu ku yaalo dhisme ka kooban saddex ama in ka yar oo guri oo mulkiilaha ama xubin ka tirsan qaraabada mulkiiluhu ay deggan tahay mid ka mid ah guryaha, uma baahna inay raacdo xubintaasi xeerarka shuruucda guryeyn caddaalad ah.

Sida Guddidu U Shaqayso

Guddida Xuquuqda Aadanaha Vermont waa waax ka tirsan dawladda gobolka. Waxaannu leenahay 6 shaqaale ah oo ka shaqeeya arrimaha la xiriira takoorka guryeynta, barxadaha dadwaynaha, iyo shaqaalaynta gobolka. Koox kala duwan oo ka kooban 5 xubnaha guddida ka mid ah waxa magacaaba badhasaabka waxayna xilka hayaan 5 sano. Guddidani waxay kormeertaa waaxda.

Waxaannu:

- **Wadaagnaa macluumaadka** si markaa dadku u fahmaan xuquuqdooda
- **Baarnaa** takoorka guryeynta iyo noocyada kale ee takoorka, sidoo kale
- **Ka-shaqaynaa raadinta xal** marka takoor dhacdo
- **Xeraynaa dacwad ka dhan ah dadka guryaha leh** ee ku xadgudba xuquuqda dadka
- **War ka siinnaa saraakiisha dawladda** arrimahan
- **La shaqaynaa saraakiisha dawladda si aannu u baddalno shuruuc** haddii loo baahdo

Waa maxay sababta loo xeraysanayo cabasho takoorka guryeynta ah?

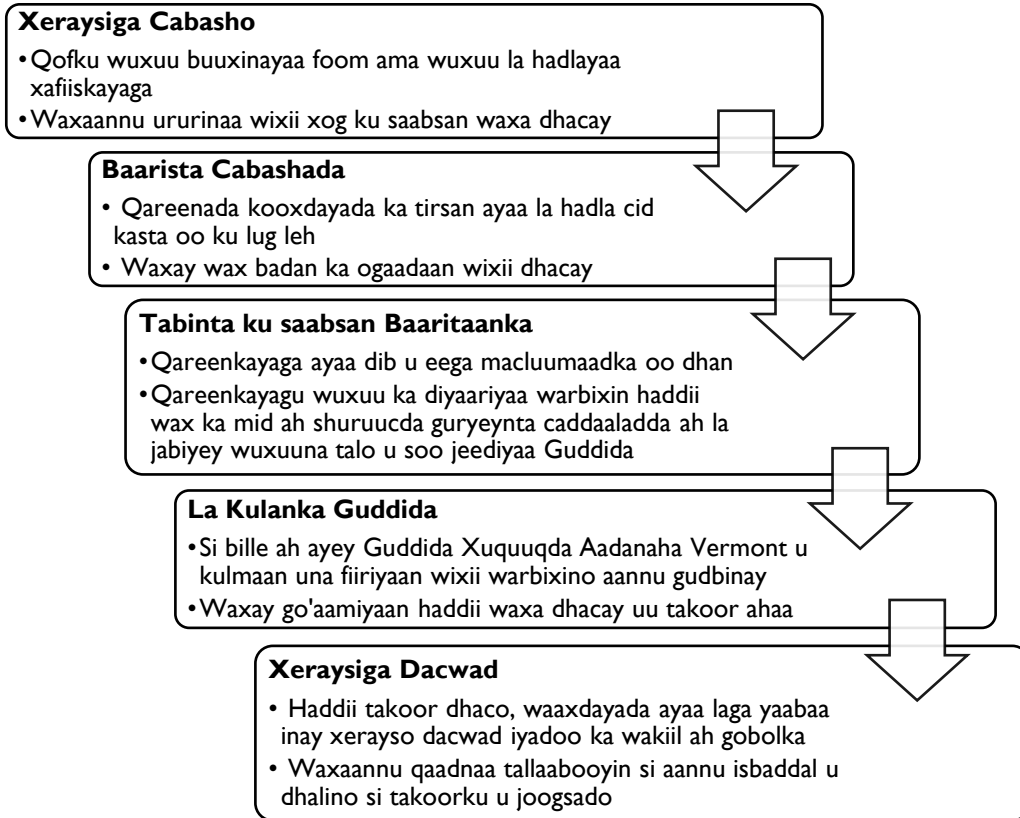
Cid kasta waxay xaq u leedahay inay ku noolaato adduun bilaa takoor ah.

Markaad tabinayso takoor guryeynta ah, waxaad:

- **Gacan ka gaysanaysaa joojinta takoorka ku** socda adiga, qoyskaaga, saaxiibadaa, iyo bulshadaada.
- **Gacan ka gaysanaysaa samaynta isbaddal dhab ah** - mararka qaar, xiitaa aad lacag ku helaysaa waxa aad soo martay ama hagaajinaysaa sida wax socdaan
- **Ka caawisaa saraakiisha dawladda inay sameeyaan shuruuc cusub ama inay u fuliyaan shuruucda jira si dhaanta** markay helaan macluumaadkan

Sidee nidaamku u shaqeeyaa?

Haddii cid rumaysan tahay inay la kulantay takoorka guryeynta la xiriira, waxay ku xerayn karaan cabasho waaxdayada. Sidan ayey wax u shaqeeyaan:

Waa kuwan dhawr faahfaahinood oo muhiim ah oo u fiican inaad wax ka ogaato xeraysiga cabasho takoorka guryeynta ah:

- Cidna kuma khasbi karno inay bixiso ganaax ama magdhaw LAAKIIN waxaannu gacan ka gaysan karnaa isfahamka si aad murankiina xal uga gaadhaan waxaan ka hadalnaa heshiis
- Waxaannu ururinaa macluumaad markaannu baarayno taasi laga yaabo inay waxtar yeelan karto maxkamadda haddii aad go'aansato inaad xerayso dacwad mar dambe.
- Hannaanka lacag lagaa qaadi maayo, umana baahnid garyaqaan

Haddaad xeraysato cabasho, waxaad ka caawinaysaa bulshadaada inay ahaato mid badbaado leh, oo ay jeclaysato cid kastaa.

Waxa Aad Samaynayso Haddii Takoor Guryeyn KUGU dhaco

Ku bilaw inaad la socoto dhammaan macluumaadka aad la xiriirin karto xaaladda. Tusaale ahaan:

Ilaali farriimaha taleefanka iyo iimeylada

Meel ku xafid wixii xayeysiis ama xogside ah

Qor faahfaahinta sida ugu dhakhsaha badan ee aad karto (taariikhaha, wakhtiyada, iyo wixii la dhahay)

Maxaa dhacaya marka xiga?

Haddii aad la kulanto takoor guryeyn, waxaad haysataa doorashooyin kala duwan sida aad u maaraynayso. Waxaad:

1. La hadli kartaa garyaqaan haddii aad rumaysan tahay inay dhici karto inay tahay inaad xeraysato dacwad adigu ([Ururka Qareenada Vermont](#) waxay leeyihiin websayt laga raadiyo qareenno)
2. La hadal Guddida Xuquuqda Aadanaha Vermont oo xerayso warbixin si markaa xafiiskayagu u baari karo

Sidoo kale waxaad xeraysan kartaa dacwad adigu WAXAANAD dhinaca kale ku xerayn kartaa cabasho xafiiskayaga.

Baaritaanka takoorka guryeyntu wuxuu noqon karaa hannaan muddo dheer qaata, laakiin aad ayey muhiim u tahay in la soo tabiyo marka uu dhaco

Sideen u xereeyaa cabasho ku saabsan takoorka guryeynta? AMA u waydiin karaa su'aalo kaliya?

Waxa jira dhawr qaab oo aad noola soo xiriiri karto si aad u xeraysato cabasho takoor guryeyn ama noo waydiin karto su'aalo la xiriira:

Xerayso foomka cabashada onlayn:

hrc.vermont.gov/complaint

La hadal shaqaalaha ku sugan Guddida Xuquuqda Aadanaha Vermont:

1-800-416-2010 (VT-ga wicitaanka bilaash ah) ama
1-802-828-1625

Su'aalaha iimeyl ugu diri:

human.rights@vermont.gov

Waad ku mahadsan tahay gacanta aad ka gaysanayso joojinta takoorka guryeynta ee bulshadaada!